

Křehkost života

K události, která se před časem odehrála v jihovýchodní Asii, se bude mnoho z nás ještě dlouho vracet. Někdo jenom v myšlenkách, někdo i praktickými činy. Dovolím se zamyslet nad těmito skutečnostmi, jejichž pozadí spočívá v proměnnosti našeho životního prostředí, ze dvou úhlů pohledu.

Ke hvězdám, k noční obloze pozvedne zrak, byť jenom občas, každý. Pokud tak nečiní bezmyšlenkovitě, pak se může nechat unést nekonečnými hlubinami, do nichž hledí a má-li jen trochu představivosti a popustí stavidla své fantazie, pak se může vcítit do role odosobněného pozorovatele, který se bude dívat na naši Zemi „zvenku“. Na chvíli nemusí být jejím obyvatelem, ale někým, kdo se sám, osamoceně a naprosto bezbranný ocitá v temné a mrazivé pustině a v dáli vidí nádhernou, modrou, jasně zářivou oázu života. Lákavou, volající, spásnou. Stéblo v moři. Stejně tak jak však sám na vlastní kůži pocítuje osobní opuštěnost a bezmocnost, má při tomto pohledu možnost si uvědomit do velké hloubky, jak i ten jeho domov, ta jeho modrá planeta je vůči vesmíru nepatrná. Vždyť sama o sobě se s námi se všemi pohybuje v těchto, z pohledu našich měřítek, nehostinných pustinách. Velice málo, velmi povrchně, si během života uvědomujeme, jak je tento klenot vesmíru, naše Země, sama zranitelná. Jak rozmanité vlivy na ni působí a jak široký musí být soubor podmínek, díky nimž se můžeme cítit v bezpečí. Jen málokdo z nás si, a ještě jenom z části, dokáže domyslet, jak je náš pocit bezpečí relativní. Příliš spoléháme na stabilitu našeho životního prostředí a s malou předvídatostí řídíme kroky, jejichž dopad budeme pocítovat teprve v čase budoucím.

Náš domov, Země, si za věky své existence vytvořila sama, bez našeho přičinění svoje vlastní prostředí, svůj ochranný obal, jímž chrání všechny formy života včetně nás před všemi zhoubnými vlivy, jež na nás stále z vesmíru doráží. Měli bychom si ve větší míře uvědomovat, že nás chová jako v bavlnce. Nás, tvory přemýšlivé, tvůrčí a přitom tak necitlivé nejenom vůči ní, ale i vůči sobě.

Země sama je však také ještě živá, pokračuje ve svém vlastním vývoji. Je proto na nás, chceme-li se považovat za tvory tvůrčí a přemýšlivé, abychom se více přiblížili k pochopení zákonitostí vývoje naší planety, k níž se v mnoha případech chováme daleko více majetnický než jako hosté. Jsme jenom hosté, dočasní obyvatelé. Je proto na nás, abychom respektovali nikoli rozmary, ale vlastní život našeho hostitele. Snažme se jej proto co nejvíce poznat, aby náš život společný mohl probíhat s co nejmenší dávkou bolesti – oboustranně.

Vždy, když dojde k přírodní katastrofě – tak alespoň nazýváme následky vlastního života a vývoje Země – dojde následně i k vzednutí vlny sounáležitosti mezi lidmi. Z tohoto pohledu nelze hodnotit pomoc postiženým jinak než kladně. Je jisté možné nalézt nedostatky v jejím provádění i v tomto případě (rychlost, způsob rozdělování), ale můžeme konstatovat, že pocit soucítění s postiženými se v tomto případě vysokou měrou odrazil v míře následné pomoci. Je to ale obraz celkový, nebo se díváme jenom na jednu stranu mince? Zemětřesení a následná vlna tsunami se odehrála v oblastech, kde již po dlouhá léta probíhají etnické konflikty, které měly rovněž za následek řadu mrtvých. Na lidskou nesnášenlivost, egoistické prosazování vlastních cílů na úkor druhých jsme si již v podstatě zvykli. Přijímáme tuto skutečnost jako součást dnešního rozporuplného světa a v podstatě na ni reagujeme až v případě, kdy dojde v určité lokalitě k vyhocení konfliktu nad „přijatelnou míru“. I pak se ve většině případů snažíme alibisticky pouze uhasit požár, věnujeme se uhlazení následků, nikoli odstranění příčin. Změnit svůj pohled, svoje vlastnosti nám jde ztuha. Velmi pomalu, chybí ochota a vůle podstoupit tuto práci, ve své zaslepenosti nevidíme pro to důvod. Ani utrpení druhých v důsledku přírodní katastrofy není pro nás samotné dostatečným důvodem ke změně životního postoje, změně dosavadních návyků a zakořeněného stereotypu v přístupu k druhému. A tak můžeme vedle zpráv o sumě vybraných prostředků na pomoc lidem v nouzi zaregistrovat zprávy o obnově jenom na chvíli přerušených bojů mezi znepřátelenými skupinami lidí. Tak jsme tvůrčími a myslícími nebo hyeny přizívající se na úkor druhých, rabující v bytech pozůstalých? Kolik potřebujeme takovýchto přírodních katastrof, abychom si konečně uvědomili, kdo vlastně jsme a kam směřujeme? Jak ukázaly a ukazují poslední události, čeká nás ještě dlouhá cesta, mnoho práce na Cestě ke skutečnému uvědomění, jak žít. Jak se chovat k druhým, k sobě. A nejenom v omezeném čase, v záblesku chvilkového prozření, ale trvale. Máme si v tomto jenom popřát hodně úspěchů v práci a nebo již skutečně začít? Odpovězme si každý sám. Za sebe samého a pozvěme si na pomoc svoji duši. Poprosme ji o radu, ona to ví. Řekněme si všichni, že k tomu máme nyní mimořádnou příležitost a nečekejme s rukama v klíně na další. Mohla by být poslední a nemusí ani přijít.

Jan Konfršt
(14. 1. 2005)